

Hans Liman

REGISTERBLAD
1986-09-11

RIKSINTRESSANT NATURMILJÖ, ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Nr NRO 050 64, GÅRDEBY

SÖDERKÖPINGS KOMMUN

KARTA: 8G NV

MITTPUNKT: 8G 5d 41   AREAL: 70 ha

NATURGEOGRAFISK REGION: 22 c Götalands centrala slättbygder, Östgötaslätten.

INTRESSEASPEKTER: G, B

URVALSKRITERIER: C

VÄRDEOMDÖME: Gärdebyområdet med sina knallar av peridotit bildar tillsammans med Ivarsbergets stäppängsflora en mycket värdefull och skyddsvärd naturmiljö utan motsvarighet i Östergötland. Stäppängar utanför kalkslätten är sällsynta.

OMRÅDETS HUVUDDRAG: I jordbrukslandskapet söder om Gärdeby kyrka påträffas både större och mindre nästan fristående bergklackar. Dessa är de blottade delarna av ett ca 2 km² stort bergmassiv av peridotit. Den mest iögonenfallande av dessa raukliga bildningar ligger 50 m öster om Össby gård. Även Ivarsberget 250 m öster om Åkerby är framträdande. Den grönsvarta peridotiten som främst består av olivin och pyroxen är kraftigt vittrad.

På krönet av Ivarsberget, som höjer sig ca 20 m över omgivningen, växer en stäppängsflora. På de mörka, vittrade peridotitytorna märks främst gul fetknopp, småfingerört och fältmalört. I de delar där örtskiktet är mer slutet framträder brudbröd, flentimotej, backklöver, harmynta, solvända, ängshavre, backsmultron, grusviva och spätistel. Trädvegetationen på krönet är gles med huvudsakligen en del gamla björkar, spridda enbuskar och några äldre oxlar.

Branterna kring Ivarsberget är mestadels vertikala. På krönet av dessa branter växer färgmåran och i branternas sprickor påträffas flera ormbundsarter som svart- och stenbräken. Runt berget växer en yppig trädvegetation med alm samt lönn, ek, hassel och oxel. I de hårdbetade torrbackarna ca 200 m söder om Åkerby växer bl a gul fetknopp, småfingerört och flentimotej.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT OMRÅDETS NATURVÄRDEN SKALL

BIBEHÅLLAS: Stäppängen måste hållas öppen genom bete eller röjning. Naturvärdena kommer att bestå om området undantas från ingrepp som t ex täkt, sprängning, schaktning, bebyggelse, anläggningar, omföring av lövskog till barrskog.

PLANERING OCH SÄKERSTÄLLANDE: Länsstyrelsens naturvårdsplan 1983:
Söderköpings kommun nr N 3. Naturvärdesklass II.

Söderköpings kommunöversikt 1977: Rn 9 med riktlinjen: Det är önskvärt att jordbruket inom området bedrivs så att inga fler peridotitkroppar skadas eller tas bort.

Naturvårdsprogram för Söderköpings kommun, 2008 (remissutgåva).

OMRÅDET BERÖR RIKSINTRESSANT KULTURMILJÖ: -

OMRÅDET BERÖR RIKSINTRESSANT FRILUFTSMILJÖ: -

OMRÅDET INGÅR ÄVEN I: -

REFERENSER:Länsstyrelsen i Östergötlands län: Natur- och kulturmiljöer i Östergötlands. - Linköping 1983.

Gustafsson, L-Å: Stäppängar i Östergötand. Utgiven av länsstyrelsen i Östergötlands län. - Linköping 1979.

Söderköpings kommun. Kommunöversikt. - Söderköping 1977.

Naturvårdsprogram för Söderköpings kommun, 2008 (remissutgåva).